

Захарченко Н.В.

кандидат економічних наук,
ст.викладач кафедри економіки та
моделювання ринкових відносин

Власенко О.С.

студентка 4 курсу, напрямку
підготовки «Фінанси і кредит»

*Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
м. Одеса, Україна*

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ КРЕДИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Основною проблемою для представників малого бізнесу є брак початкового капіталу для відкриття підприємства. При цьому встановлені великі процентні ставки відповідно до норм Національного банку України (НБУ), роблять шанси на отримання підприємством кредитів в Україні практично не можливими. Саме через це існують проблеми по створенню бізнесу.

Проблеми кредитування фізичних та юридичних осіб виникають через ризики як для позичальників, так і для банків. Ці ризики пов'язані з інфляцією та неповерненням кредитів громадянами. Вирішення цих та інших проблем у сфері кредитування підприємств малого бізнесу є актуальним завданням розвитку банківської системи України [5].

Мета дослідження - виявити причини виникнення проблем, пов'язаних з кредитуванням підприємств малого бізнесу України та визначити основні критерії та методи вирішення даних проблем.

Різні аспекти банківського кредитування малого бізнесу перебувають у полі зору вітчизняних та зарубіжних вчених: В. Балюк, О. Білоус, О. Вовчак, М. Крупка, А. Мороз, С. Реверчук, С. Савлук, Я. Чайковський, Н. Шелудько.

Основні проблеми видачі кредитів для малого бізнесу з точки зору банків:

– відсутність реальної гарантованої державної підтримки сфери малого бізнесу;

– проблеми низького рівня економічної та юридичної грамотності більшості керівників малих підприємств;

– непрозорість ведення бізнесу підприємницької діяльності;

– фактична відсутність ліквідних застав у суб'єктів малого підприємництва;

– ризики неповернення кредиту за оцінками експертів збільшується в нашій країні щорічно.

Основні проблеми видачі кредитів для малого бізнесу з точки зору суб'єктів цього сегмента підприємницької діяльності:

– високі кредитні ставки, майже повна відсутність пільгових кредитів і «кредитних канікул» для підприємців-початківців;

– дуже жорсткі умови і брак інформації при отриманні кредиту;

– тривалі терміни розгляду заявки;

– відсутність реальної гарантованої державної підтримки сфери малого бізнесу;

– неможливість отримати кредитну підтримку на розвиток бізнесу "з нуля" [3].

Щоб стати провідним сектором в економіці бізнес потребує підтримки та допомоги. Тому однією з найбільш провідних напрямків розвитку банківської системи на Україні повинна бути підтримка бізнесу державою та великими компаніями, а також створення абсолютно нової інфраструктури, яка спеціально буде створена для підтримки бізнесу, в тому числі і малого. Крім

цього дуже важливо розробити заходи зі створення і пошуку зовсім нових способів фінансування нових не зміцнених підприємств [6].

З метою вирішення проблем, пов'язаних з наданням банківською установою кредитних ресурсів підприємству, необхідно:

– запровадити систему страхування ризиків, які забезпечуватимуть банківським установам відшкодування їхніх втрат, пов'язаних з неповерненням кредитів позичальниками;

– створити систему державної кредитної підтримки малого підприємства, тобто систему, яка б дозволила реалізацію державного гарантійного забезпечення повернення кредитів, за рахунок створення розгалуженої мережі державних гарантійних фондів;

– створити товариства взаємного кредитування і взаємних гарантій;

– вдосконалити процедури надання кредитів (прозорі та чіткі умови щодо отримання кредитів);

– зменшити відсоткові ставки за кредитами та збільшити терміни кредитування;

– вдосконалити умови надання лізингу обладнання для малого бізнесу.

Можливе також створення єдиних вимог, встановлених НБУ для всіх банківських установ щодо надання кредитів (вимоги щодо документів, застави, алгоритм кредитного циклу) для створення прозорого процесу формування процентних ставок та вимог процесу кредитування [3].

Для поліпшення умов кредитування необхідні додаткові зовнішні чинники, зокрема: удосконалення законодавчої бази з метою захисту прав кредитора, зменшення ризиків, а, отже, здешевлення кредитів.

Одним із головних завдань, яке необхідно виконати це реформувати саму структуру банківського сектора. Світовий досвід свідчить, що банківський сектор, що складається з двох ланок центрального банку і комерційних банків, не в змозі забезпечити середньострокового і довгострокового кредитування малих і середніх клієнтів. Для цього необхідно між цими двома рівнями побудувати певний буфер банк другого рівня, спеціальну кредитну установу, яка за рахунок державних коштів здійснюватиме режим кредитування з метою сприяння розвитку, а не отримання комерційного прибутку [1].

Слід підвищити правову захищеність кредиторів та створити інституційну мотивацію залучення комерційних банків до кредитування малого і середнього бізнесу. Українські банки не відважуються будувати кредитні відносини з малим і середнім бізнесом насамперед через недостатню захищеність своїх прав, високу степінь ризиків та значну вартість фінансових ресурсів при кредитуванні малого і середнього бізнесу, які є дорожчими ніж у випадку кредитування великого бізнесу. В умовах обмеженості власних і залучених фінансових ресурсів банки, природно, більше зацікавлені у співпраці з кількома великими клієнтами замість багатьох малих, собівартість обслуговування яких значно вища. Немає також механізмів плаваючої процентної ставки за довгостроковими кредитами та важелів зміни ставок у випадках зростання темпів інфляції [4].

Особливою формою кредитування малих підприємств повинен стати фінансовий лізинг, який за своєю ефективністю рівносильний довгостроковому кредитуванню. В країнах з розвинутою ринковою економікою сьогодні частка операцій лізингу складає близько 30% всіх інвестицій в основний капітал. Важливим аспектом державного регулювання лізингових відносин є запровадження на законодавчому рівні цілої системи пільг, що мають стимулюючий характер для розвитку виробництва в країнах з ринковою економікою [1].

Список літератури:

1. Аржевітін С. Проблеми та перспективи розвитку кредитування малого бізнесу комерційними банками України – Аналітичний центр «Академія» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.academia.org.ua>.
2. Зимовець В. Макроекономічні аспекти активізації банківського кредитування в Україні / В.Зимовець, Н. Шелудько // – Вісник НБУ. – 2006. – №11. – С. 11-12.
3. Проблеми кредитування підприємств малого бізнесу в Україні / О. Ю. Леось, І.А. Климанська [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1646>.
4. Офіційний сайт Асоціації українських банків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.aub.com.ua.
5. Проблемы кредитования малого бизнеса. Почему не дают кредит? – Режим доступу: <http://creditwit.ru/biznes-kredity/problemy-kreditovaniya-malogo-biznesa.php>.

Заволока Л.О.

старший викладач кафедри
фінансового та банківського
менеджменту

Шаранов Р.С.

студент 3 курсу, напрям під-
готовки «Фінанси і кредит»

*Університет митної справи та фінансів
м. Дніпропетровськ, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ СТРАХУВАННЯ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ РИЗИКІВ

Страховання фінансово-кредитних ризиків не лише посідає важливе місце в конкурентному ринковому середовищі, а й відіграє ключову роль в економічному і соціальному прогресі всього суспільства [1]. З розвитком спеціалізації даного виду страхування, підвищенням рівня фінансової культури підприємств і банків у сфері управління ризиками, ринок страхування фінансових ризиків буде надалі розширюватись, тому актуальність цієї теми посідає значне місце.

Метою є дослідження поняття фінансово-кредитного ризику, розгляд принципів формування та практичних аспектів страхування фінансово-кредитних ризиків.

У стосунках між кредитором (позикодавцем) та його боржником (починальником) предмет їхнього спільного інтересу – кредит – створює різні економіко-правові ситуації: для боржника – зобов'язання повернути позику, а для кредитора – право вимагати її повернення за попередньо узгодженими умовами. Невиконання з різних причин цих домовленостей загрожує кредиторіві фінансовими збитками, яких він намагається уникнути з допомогою різних доступних заходів правового та матеріального характеру [2].

Страховання фінансових ризиків – це один з видів майнового страхування, яке за своєю суттю є страхуванням ризику втрати прибутку чи неотримання доходу внаслідок різних причин. Питання фінансових ризиків вивчав у своїй монографії М. С. Клапків «Страховання фінансових ризиків». Автор зазначав, що залежно від розуміння змісту та сфери підприємництва та фінансів пропонуються різноманітні підходи до визначення ризиків підприємництва та фінансового ризику в їх складі. У широкому